

Поштарина плаћена у готову.

10 децембар 1923.

ЦЕНА 3 ДИНАРА

Излази сваког понедељника.

Година I. број 4.

КОМЕДИЈА

Часопис за позориште, музику и филм.

Уредници: Н. Трајковић и М. Световски. Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зрнић, директор „Илустрованог Листа“.

Г-ђа Роговска као Татјана

Примадона београдске Опere, г-ђа Ксенија Роговска као Татјана у опери „Евгеније Оњегин“. — Primadona beogradske Operе, g-đa Ksenija Rogovska kao Tatjana u operi „Evgenije Onjegin“.

„Урошева женидба“ на београдској позорници

Скица декора првог чина. — Skica dekora prvog čina.

Скица декора другог чина. — Skica dekora drugog čina.

Милутин Бојић:

УРОШЕВА ЖЕНИДБА.

КОМЕДИЈА У ТРИ ЧИНА,

(Одломак)

ЧИН I.

Један забачен шумарак у царском зимовнику у Серезу огнут по-следним зрацима позног сунца дубоке јесени. Хладни поветарац предсказује скори мраз. Свуд је предзнак смрти. Старе камене клупе и један сто при чају о старини овог дома и врта наслеђених од Грка.

На сцени су Синиша и Хрисанта.

Синиша, Стани.

Хрисанта. Што да стојим?

Синиша,

Не мичи се. Тако.

Сад си два пут лепша. Просто ко кип неки,
Сада тај ти набор с груди дршће лако,
А низ плећа вали таласају меки.

Хрисанта. Ти ме мучиш.

Синиша. Мучим? Не, већ љубав снивам.

Уносим у тебе сву дубину среће
И оваплоћење божанства уживам,
Гледајући само твоје бело плеће.
Сад си к'о русалка у сутон пурпурни,
Кад ноћ јој низ груди простре плашт прозирни,
И заигра лахор њима танац журни,
И распе се као реком уздах мирни.

Хрисанта. Чудно збориши.

Синиша. Је ли? Ко да слуша бајке.

Хрисанта. А муж твој кад прича?

Синиша. Ax!

Говор му сличан
На досадну песму распукле свирајке.
Ја сам као... (сећа се)

Хрисанта.

Шећер.

Синиша. А он као сичан.
Дивно је речено. (За себе) О, јаде мој! (Хрисанти)
Је ли?

О, мени се смеје кад видим вас двоје, —
Тебе, чије око само чежњу жели,
И њему ком нису умели да скроје
Преци чак ни руке, — ја се смехом давим (гледа је)
Ти млада, пупољак миришљав и чедан,
Грудва снега, коју хтео бић да кравим.
А он?

Хрисанта. Ђути!

Синиша. Смешан ми одакле гледан.
И зар ниси никад у постељи брачној

Скица костима Краља Уроша у првом чину. — Skica kostima Kralja Uroša u prvom činu.

Осетила да те целу хвата језа?
И зар ниси клела у поноћи мрачној
Оног ко те за тај угарак привеза?

Хришанта. Све погађаш!
Синиша.

То се у твом оку чита,
У њему ја видим сву тугу што спава.
Тугу*што је лажних врлина већ сита,
И поштење, видим, које очајава...
И сад ево мене да ти живот речем.
Још си као роса, но старост наступа.
Ја хоћу ту старост...

Хришанта.
Синиша.

Боже!
Да претечем.

Да се твоја душа у мирису купа.

Хришанта. Но ипак, ја мислим, превара је ружна.
Синиша. То превара није.

Хришанта.
Синиша.

Него?
Крик потомства.

Нова поколења траже остварања, —
Да их задовољиш ти си себи дужна,
И Бог благосиља таква вероломства!
И Богородица, у час искушења,
Пример за то даје.

Хришанта.

Веру не скрнави!
Тако ти Спасења, о Господу ћути!

Синиша. Сен лажне чистоте у себи задави.

Хришанта. Немој...

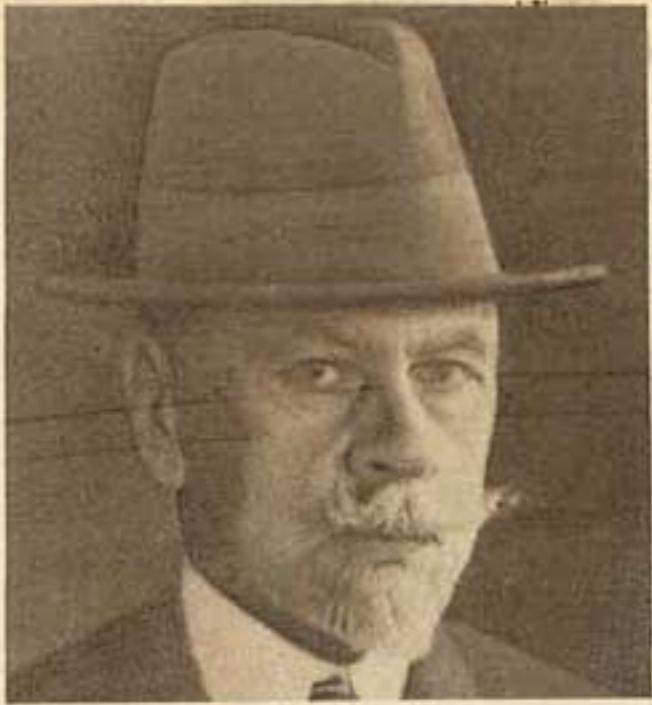
Синиша. Онда на ствар. Пролазе минути.
Ја те позвах овде, Ти на позив приста.

Хришанта. Па зато сам дошла.

Синиша. То је сасвим јасно:
Чим си дошла овде, ниси сасвим чиста.

Костимологија »Урошеве женидбе«

Стил нових костима за нашу историјску драму, који је примењен први пут прошле године премијером „Находа“, још више упадљивије применењу „Урошеве женидби“. Сви костими, су замишљени и конструисани на основу манастирских фрески, рађени су и овом приликом руком изванредног мајстора г. Брајловског, позоришног сценографа. Чак, учињен је један још шири покушај да се дође до тачнијег костимирања наших изворних личности. „Урошева Женидба“ је још подесница од „Находа“, за раскошније костиме, подложне утицају византијске уметности. Овде се сценограф није зауставио на пројектима који су били намењени за „Находа“. Он је пошао даље и дубље у наш XIV век, „Урошева Женидба“ је по себи од епског заплета далеко комедија, већ трепери сва од драмске виртуозности. Стога су се и ови костими и инсценација г. Брајловског, још више поклопили са душевним ситуацијама самих драмских личности. У овом случају костим није само орнаменат већ изражава све емоционалности Бојићевог стиха.

Г. Леонид Брајловски. — В. Leonid Brajlofski

Виларови Драгони

— Разговор са г. Србуљем, диригентом Нар. Позоришта. —

Још лајске године добио сам ову ствар у рад. Али није се интензивно радило, јер нико није веровао да ће доћи до те представе. Управа је стално била у недоумици. Пред крај прошле сезоне била је спремна, па се одложила услед „Лакмеа“. Најзад је почeo интензиван рад. Виларове Драгоне превео је у своје време Грчић, из Новог Сада, а сада имамо много бољи и подеснији превод г. Сташе Биничког, који се јако интересовао за стављање на репертоар како Виларових Драгона, тако и комичне опере у опште.

И ја мислим да ће комична опера бити добро дочекана код нас. Главно је да је

Г. Јован Србуљ, диригент београдске Опера. — G. Jovan Srbulj, dirigent beogradske Operete.

Г. Г. Мил. Милутиновић, Б. Стефановић, г-ца Гордан и г. Митровић, чл. београд. Опера који играју у „Виларовим Драгонима“.

оизбиљна музика, ма да у лакој и драженој одећи комичне опере.

У Драгонима, што је такође значајно, певају све млађе снаге. Розу певају г-џе: Гордон, Жоржету г-ђе Пинтеровић и Краљ; Силвена певају Томић и Израиљевић; Белација певају г. г. Митровић и Стефановић; Тибоа г. г. Милутиновић и Маринковић; Свештеника г. Трифуновић. Као што видите све млађе снаге.

На тај начин пружа се млађим члановима могућност да се покажу у већим улогама.

Дело је имало велики успех на свима европским позорницама. Нема позорнице која га није изводила. Још вреди напоменути да нисмо правили „брисотине“, дело се изводи цело, како је. Режија је такође једног младог режисера, г. Вој. Туринског; а и декор по нацрту г. Туринског је од млађе руке, све у стилу, као што видите.

Народно Позориште и Мусолинијева „L'Adriatica“ у Сплиту

Зграда Народног Позоришта у Сплиту. — Zgrada Narodnog Kazališta u Splitu.

Ево у овим приликама и у схватљивом расположењу наше јавности, јасно је да је питање нашег позоришта предмет дневног разговора, а нарочито се јавност занима за питање државне субвенције које се ових дана решава у финансиском одбору. Тим више, што о повишењу досадање немогуће субвенције зависи, да ли ћемо национални и репрезентативни театар пред агресивном Италијом, у Сплиту, имати или не.

Б. Ч. Шајин.

Iz Splitskog Kazališta

Opera Narodnog Pozorišta u Splitu sprema Verdieuvo „Traviatu“, sa gdjom Davidovom, te gg. Matosićem i Arhipovom u главним улогама. Dirigent g. Slatin, a režiser g. Sibirjakov. — **Opereta** sprema Kalmanovu „Knjeginju Čardaša“, па ће у тој оперети први пут у Југославији nastupiti наша одлична драмска глумица гдја Lidija Mansvjetova, као певаčica, и то у главној улози. Ostale главне улоге певaju гдја Berković, te gg. Trbušović, Kokotović, Milovanović i Jeremić. Dirigent g. Plećić, a režiser g. Trbušović. Ova opereta ће иći још пред католички Božić.

Nova opereta u Splitu

G. Ivo Tijardović, млади splitski komponist и сликар, чија се оперета „Pierrot Illo“ давала прошле сезоне у Splitu sa velikim uspehom, sprema нову оперету „Floramie“. Opereti je sadržaj uzet iz splitskog života, a ima pomalo i patriotsku notu.

Drama splitskog pozorišta sprema сада комедију „Zec“ ruskog pisca Mjasnickog, i veliku Strindbergovu dramu „Ples mrtvaca“.

Posle toga će verovatno doći na red Shakespearov „Mletački trgovac.“

Koncerti u Splitu. Osim Split-ske Filharmonije i njenog orkestra, koji je ujedno i orkestar opere Narodnog Pozorišta, u Splitu postoji nekoliko pevačkih društava: „Gu-

slar“, „Zvonimir“, „Šumadija“ i „Sv. Cecilijs“. Od ovih su najbolji i najagilniji „Guslar“ i „Zvonimir“. „Guslar“ sprema uskoro veliki koncerat horske ruske muzike (kapelnik J. Hatze), a „Zvonimir“ također koncerat horske slavenske muzike uopšte (kapelnik Š. M. Hrazdira).

Враћање са жетве. — Vraćanje sa žetve.

Veliko crkveno prikazanje u Zagrebu

Jesena, kada se u grad Zagreb sakupilo mnogo tisuća vernika na svoj kongres, priređeno je jedno veliko crkveno prikazanje. Izabrana

vali članovi „Zagrebačke Filharmonije“ nisu. Mješoviti zbor brojio je 150 u perivoju nadbiskupa zagrebačkog drama Vetranić-Držićeva: „Žrtva Abrahamova“ (Posvetilište). Muziku bilo prepuno, a kritika je djelo prije k tome delu napisao komponist dr. B. Širola, a režiju je vodio dr. Velimir Deželić, sin. Sudjelovalo je oko 250 osoba. Orkestar su sačinjava-

Glumilo se pod vedrim nebom na veče. Svaki puta je gledalište bilo prepuno, a kritika je djelo prije k tome delu napisao komponist dr. B. Širola, a režiju je vodio dr. Velimir Deželić, sin. Sudjelovalo je oko 250 osoba. Orkestar su sačinjava-

Група учесника у „Жртви Аврамовој“. — Grupa učesnika u „Žrtvi Avramovoј“.

Г. Никола Зец на својој турнеји по Југославији

Г. Никола Зец. — G. Nikola Zec.

Од 1920 године, кад је дао Опери.

неколико концерата у нашај земљи, г. Никола Зец није више дола-тио своје земље и дошао нам, да зио ни у Београд, ни у Загреб, се опет прикаже, али само на Беч, и онако потамнеле славе и концертном подијуму. Ми би же-чозлате, још увек га је привла-леши, да га видимо најзад и на чио и држао у својој државној нашим позорницама.

Три године г-ђе Роговске на нашој опери

Једне вечери, пре три године, појавила се г-ђа Роговска, као Татјана, на сцени „Манежа“. Њено гостовање није било ни објављено, нико се није најдао, прохтеви у „Манежу“ били су у то време веома скромни, и тај неочекивани наступ, креација једне незаборавне Татјане, сва у стилу Пушкина и Чайковског, занео је цео меломански „Манеж“. Усмелици су били безбројни: са појавом г-ђе Роговске, почине и сјајни период наше Опере. Сада смо се обратили нашој примадони, коју данас познаје не само *tout Belgrade*, него и цела земља наша, после њених прослављених креација у Овљену, Беому, Фаусту, Лакме, да нам исприча једну страну из свога живота.

— У Варшави сам угледала свет, али тек од Иркуцка почине мој живот. Тамо сам први пут била у Опери. Било ми је тек пет година, када ме је папа, онда генерал у царској војсци одвео на «Кармен». Мислите ли да сам ја мирно седела поред тате на фотељи и слушала? Ви не можете замислити колико је на мене утицала та прва представа, да сам ја скакала по ложи, кликтала од усхићења, и једва су ме стишли.

То је било моје откриће опере. Кад сам мало подрасла, у десетој години већ сам певала у познатој бајци «Успавана лепотица» једног од дванаест патуљака, или сам на том дебиу била толико збуњена да сам отпевала и партију патуљка који долази после код вас.

Чичина оставка на глуму

Пре неколико дана улетео је чича Илија у позориште и појурно горе-доле из басмаке, да тражи хартије за писање. Попут је нашао два табака, сишао је доле у канцеларију и почeo писати — оставку.

Кад смо га питали, „Зашто чича дајете оставку, шта је то било?“ — Он је жалосно и помало саркастично одговорио, не дижући очију:

—Идем у баштоване, — и продужи писати. Кад је у молби написао, да даје оставку на „узвишени позив“, није могао да се уздржи а да не цвокне зубима и морао је оставити перо. Реч „узвишени позив“ га је толико револтирала, као да су сви тешки и прни дани из његовог глумовања, занграли мртвачко коло пред њим као фантоми, тако да се згрвио од

твог визије. Реч није нашао да каже.

Завршујући молбу за уважење оставке, чича изговори „*finiti!*“ — тако болно и опрощајно, да је, задрхташи мало, почeo чи-

таву тираду: „Збогом кућо, у којој... Шта ће бити од те оставке, то ће се тек видети.“

Музичка кроника

Заштита домаћих музичара

Ако су извештаји које сам добио, тачни, мој апел (изашао у „Со-моедиј“) о заштити домаћих музичара имао је благотворна дејства, и Коло С. Сестара примило се да оствари низ музичких вечери са домаћим уметницима. Програми ће бити бирани (а не какви било, — само да се зове наше), за таксе

— не се наћи начина, чист приход ће бити намењен уметницима. Ово и преслаб програм. Једна, две је, додуше, део задатка који је ствари за виртуоштво — то под-на себе узело било друштво «Цвје-те Зузорић», за сад са посве слабим резултатима. И боље је да је утисак високе уметности, а Бе-се, након тога неуспеха, поду-хвати после једно веће и орга-низованије друштво, чија су сред-ства делања пропаганде много јача и обилатија.

Питање стоји отворено, и ми ћемо се у више наврата и честим освртима задржавати на њему кад год се потреба укаже.

Оснивање Београдског Квартета

Камерна музика неодољива је потреба наша. Г. Зорко носи се мишљу да образује «Београдски Квартет». Само се може радовати оваквој иницијативи. Без симфонијских концерата, без камерне музике нема правилног музичког живота, нема музичке културе.

Концерт Ваше Пшиходе

Ваша Пшихода је ванредан уметник. На свом концерту у Ка-сини превазишао је себе. Тон му је топал, узбудљив, надахнут. Његово свирање збиља је поезија.

Осећа се, чим почне да свира, да престаје обичан, банији живот. Осећају се виши региони. Пратилац (клавир) био је посве слаб. У сонати Цезара Франка, без израза, смисла за целину, без искре божије. А у тој сонати тражи се не само пратилац, већ музички сапутник на клавиру.

Изврсноме Ваши Пшиходи сметало је што је дао шарен, невезан и преслаб програм. Једна, две ствари за виртуоштво — то подноси. Али две трећине програма — то се не допушта. Покварио град је увредио сматрајући београдску концертну публику за публику боље бечке кафана.

Ко је г. Пшиходу научио да ниподаштава нашу публику, преварио га је и први пут (kad је у «Манежу» свирао салонске тричарије), и овај пут.

Нама је било просто тешко, под овом увредом, а и за самога г. Пшиходу.

Станислав Винавер.

P. S. За плаћене концертне написе, огласе, реклами у листу, ни у ком случају не може бити одговоран музички критичар, као што се то у јавности наговештавало. То је ствар администрације листа. Све моје критике и музички извештаји, снабдевени су мојим потписом, или иницијалима, и за њих само сносим пуну одговорност.

С. В.

Osječko Kazalište

Balet u Osijeku

Baletski kor u osječkom kazalištu razvio se iz operskog kora i najčešće je istupao samo u baletskim tačkama opera i opereta. Istom u prošloj kazališnoj sezoni davani su čisto baletski programi. Angažovan je bio baletski majstor Mihajlo Semenov i prima balerina Marija Tuljakova, a nastupala je stalno kao gošća balerina Helena Ščigoljeva. Osim baletskih divertismana (svega 10 predstava) izvedeni su u Osijeku još ovi baleti: „Noć u čarobnoj šumi“ od Glazunova 4-put, „Indijska svećenica“ od Rimskog-Korzkova 3-put, „Ples smrti“ od Saint-Saensa, 2-put, „Pijeretin ves“ od Schnitzler-Dohnanya, 3-put, „La main“ od Berenya, 1-put. Ove sezone iz finansijskih razloga reduciran je baletski majstor i smanjen kor, tako da je rad baleta i opet ograničen samo na istupanje u operama i operetama.

Premijera „Živog leša“

U četvrtak, 22. novembra o. g. prikazivala se prvi put u Osijeku Tolstojeva drama „Živi leš“ u režiji upravnika g. Pavla Golie. Da teatru samo 15.000 Dinara potpore.

se potpunoma pojednostavi inscenacija, upotrebljene su srebrno-sive zavese, koje služe kao okvir, a menjaju se samo stene u pozadini i predmeti koji karakterizuju pojedine scene. Pauze su učinjene samo iz 4. i 8. slike, tako je predstava svršila za 2 i $\frac{3}{4}$ sata. Ulogu Fedu igrao je g. A. V. Bek, Lizu gospoda Bogdanova, Karenjinu g. Bišluš, a Mašu Anka Milić. Pre početka predstave držao je infomativno predavanje o Tolstoju sekretar kazališta g. Tanhofer.

Pitanje subvencije osječkog kazališta

Prema novinarskim vestima osječko kazalište ima da primi za ovu sezonu 750.000 Dinara državne subvencije, dok će pozorišta u Novom Sadu i Splitu primiti svako po 1.200.000 Dinara. Ona subvencija neće moći da pokrije potrebe osječkog teatra i zato, ako država ne povisi subvenciju, teatar će biti izvrgnut najvećim neprilikama. Očekuje se međutim da će ovoj nevolji doskočiti gradska općina u Osijeku koja je prošle sezone dala teatru samo 15.000 Dinara potpore.

КАМФОР КРЕМ

за чишћење и улепшавање лица

Чувен са својих сјајних особина, одликовао је високим именом Њ. В. Краљице С. Х. С.

МАРИЈЕ

Исти крем употребљава се поред НАШЕГА ЈОШ И НА РУМУНСКОМ И ГРЧКОМ ДВОРУ.

Израђује Косметички Лабораторијум

НЕНАДА РАНИСАЉЕВИЋА,
Краљ. Дворски Дамски Фризер
КРАЉА МИЛНА 14 мевани.
ТЕЛЕФОН 25—26

Добија се у свим аптечкама, дрогеријама, парфумерјама и великим галантеријским радњама.

Карикатуре г. В. Жедринског

ничку индивидуалност једног добrog карикатуристе.

Потенцирати прте и оно, што се кроз прте нагађа и կазује. Бити у томе потенцирају духовит и умерено заједљив и створити, помоћу карикатуре, једну сатиру без речи. Али сатиру умерену, такву да се проблем личности и њен основни израз не изгуби, да не утоне у смех карикатуре. Дати кроз карикатуру, и оној материјал једне личности, који се одмах запажа и упада у очи, и онај материјал, који се тек доцније истакне, прими, осети. У томе је виши смисао карикатуре.

Г. Жедринског тај виши смисао је прожео. И зато ми тако дубоко уживамо, у карикатури г. Милана Предића, оштроумној, изразитој, пуној финог психолошког опажања и у не мање успелој карикатури једног новинара, која га потпуно тумачи психолошки у једном не компликованим сплету линија и боја.

Још недовољно запажени рад г. Жедринског на нашој карикатури, заслужује да буде забележен са симпатијама, иначе одавно

Карикатура г. Жедринског, од песника и сликара г. Сибе Миличића. — Карикатура г. Жедринског, од песника и сликара г. С. Миличића.

исписала њена историја, на првим ће странама те историје читалац несумњиво наћи на име г. В. Жедринског.

Његове успеле галерије карикатуре наших глумаца и новинара сведоче о једном таленту симпатичном и протканом оним нику, особинама, које сачињавају умет-

Е. Захаров.

Јесте ли посетили ново отворени

ДЕПО ЧАРАПА Р. РОМАНО

Краља Милана ул. 99. Славија

Будите уверени да на сваком пару чарапа који тамо купујете уштедите свакако најмање 10 динара.

Нови наградник Нобелов.

Виљем Валтер Итс (Yeates) који причава, већ ствара и дише у је добио овогодишњу Нобелову њиховоме духу. Пре Итса ирски награду за књижевност, јесте пешник и драматичар. Рад на драми националисти покушали су да обнове староирски језик. Итс, међутим, и овај неуспели покушај прекида, и пише енглески, у духу староирскому. Тако је и цео ирски препород извајан на језику противничком, енглеском.

Своје комаде Итс је писао за ирски национални театар у Дублину. Најчувенији су му комади (пуни глухе и недокучне мистике старих визија и слутњи): Грофица Катлин; Крај жеља од срца; Сат и др. У грофици Катлин, жена продаје душу ћаволу, да спасе свој народ. Високо романтични и родољубни стихови ове драме цитирају се широм целе ирске отаџбине песникове. У «Катли-ни-Гулкан» изнесене су борбе ирскога народа, у чисто мистичноме виду.

«Where there is nothing» (Где не само као песник и драматичар несумњиве вредности, већ и као један од твораца ирскога препорода. Док су пре њега Ирци, хотећи да буду национални, писали тенденциозне романе, са темом: да се треба борити за ирску слободу, Итс је увидео да се књижевни национализам не може састојати у тако плитком схватању уметности, као оруђа за пропаганду.

Итс се надахнуо ирским народним скаскама. Он их не пре-
осабито му је обилат. Итс је добио награду, по својој прилици, не само као песник и драматичар несумњиве вредности, већ и као један од твораца ирскога препорода. Док су пре њега Ирци, хотећи да буду национални, писали тенденциозне романе, са темом: да се треба борити за ирску слободу, Итс је увидео да се књижевни национализам не може састојати у тако плитком схватању уметности, као оруђа за пропаганду.

Итс се надахнуо ирским народним скаскама. Он их не пре-
испред свих других писаца.

Виљем Валтер Итс. — William Butler Yeats.

Највећа тапетарска радња

Студеничка 39 **ЂУРЕ РУБЛЕКА** Телефон 32-10

има увек на стоваришту најлепши избор свију тапетарских израђевина.

Уредници рубрика

„Сомоедије“:

Београд (за драму) г. Световски.

(за музику) г. Винавер.

(за филм) г. Д. Алексић.

Осек

г. Танхофер.

Сплит

г. Ђиро Чичин-Шајин

Марибор

г. Б. Борко.

Скопље

г. Танић.

Приспела је велика партија

Цветних Екстракта

као готових мириза који се и отворено на грам дају радњи

БОРИСЛАВА ФИЛИПОВИЋА

дрогериста

Палата Ескоинте Банке
Скопљанска 3, Београд.

ОГЛАШУЈ У „СОМОЕДИЈИ“.

Руски Балет

Јелена Смирнова. — Jelena Smirnova

Анатол Обушов. — Anatol Obušov.

Од руског балета, коме се динамизације са мало шума. У Бервио део свет, данас постоје само лину, »Романтични Театар«, остатци. Ансамбл се растурио. нован тачно пре годину дана, Звезде су се повукле у самоћу привукао је Јелену Смирнову, ба и породични живот, као Карса-лерину императорског театра и вина на пример, или су образо-њеног партнера, и сада се спре-вале своја мала, маленкаста ба-мaju гостовања по целој Европи. летна тела и тако дају репре-

ЧАРАПУ

мушки, женски и дечију купујте само у

ДЕПО ЧАРАПА

БРАЋЕ РОМАНО — Кнег. Љубице 14
— Роба првокласна, цене без конкуренције —

Ваше вите оскудица у

мушким, женским и дечијим
зимским капутима,
оделом и ципелама
Отплате су месечне, полу-
месечне и недељне.

Драгутин Т. Живковић

Краља Александра бр. 10

полазна трамвајска станица за Гробље и Ђерам.

Цене су и као и за готово
Овај оглас важи за Београд.

ОБУЋЕ

МУШКЕ, ЖЕНСКЕ
:: И ДЕЧИЈЕ ::

ПРИЗНАТЕ

МАРКЕ

ПРИЗНАТЕ
МАРКЕ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ПРЕПОРУЧУЈЕ
ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ОБУЋЕ
ЈАНКОВИЋ и КОМП.

КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 3. — БЕОГРАД.

PARIS SUCCÈS

AUTOMNE-HIVER

1923-1924

Paris Elegant

La vente exclusive de ces publications pour la Jugoslavie est réservée à
LIBRAIRIE FRANÇAISE — ФРАНЦУСКА КЊИЖАРА
HENRI SOUBRE

Генерално заступништво Hachette et Cie.
Кнез Михајлова 19. (Гранд Пасаж) Београд.

Галантеријску робу:

ШЕШИРЕ марке Panizza и Paterson као и цилиндере,
ОБУЋЕ за dame и господу,

ЧАРАПЕ у свима бојама и квалитетима,
РУБЉЕ за dame и господу у великом избору
добијате — по умереној цени — у радњи

Мике Аврамовића и Комп.

Краља Милана 44. — Београд. — до Колосеума.
ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

ТЕЛЕФОН 32-78

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ

И
НАЈБОЉУ РОБУ

Добијете ако купите собни
канцелариски намештај
у радњи

ДАНИЛА Ј. ГРГИЋА
Карађорђева 67. Телефон 28-61

„Војвођанско Позориште“

Традиције се поштују у земљи војвођанској. Некад, још давно пре рата, основан је Одбор за Српско Народно Позориште у Новом Саду, који је диригирао старим и глориозним позориштем у „Српској Атини“. Пет месеца позориште је стално давало представе у Новом Саду, а других пет месеца, кретало се широм Војводине, по киши и снегу, проносећи српску заставу напред, а у сандуцима сабље и калпаке косовских јунака, одежде Цара Лазара. Са попевкама се улазило у село и у првој пространој кавани или авлији, даване су представе, тако егзалитирале, да су имале лепоту средњевековних мистерија. Како би још данас стари чика Пера Добриновић имао да каже са сузама о овоме периоду глуме, када се фанатички и лудо одушевљено глумио „Бој на Косову“ и остали национални репертоар?.... Времена су прошла данас, нешто су се прилике измениле, наша држава је новосадско позориште направила сталним, државним позориштем, са другим циљевима и плановима, него што је било некад, али Одбор за Српско Народно Позориште, не жели ипак, да кида са традицијама. Располажући са солидним финансијским средствима, Одбор је још од прошле године организовао трупу, која је добила за циљ да даје представе по Војводини. Радни центар је још и данас остао неутврђен, али ће по свој прилици бити у Вел. Бечкереку. Да би ове године успех био што боље осигуран, Одбор је поверио управу трупе г. Милану Богдановићу, познатом позоришном идеологу.

Налазећи се ових дана у Београду са г. Богдановићем, ми смо га замолили да нам импровизује свој програм и да у неколико речи каже, шта смера за ову сезону. Г. Богдановић нам је одмах рекао, да је његов програм врло јасан: подизати публику до уметности а никако спуштати уметност до публике и то разуме се, врло опрезно. До сада је „Војвођанско Позориште“, — да га тако назовемо — радио са једним репертоаром, који је имао за принцип да угоди укусу публике и ту ће сада добар део комада бити за немарен. Од нових ствари спремиће се у току сезоне: „Жена Сатана“, „Фаун“, Молнаров „Ђаво“, од старијег репертоара даће се шпанска драма „У долини“, затим „Чергари“, „Бубурош“ од Куртелина, „Арлезијанка“ Додеа, „Намера ми је, рече г. Богдановић, да убрзо спремим врло фину и најозбиљнију комедију од Кајавеа и Робер де Флера „Господин Бротон“; а затим духовити и неиграни ајнактер од Ђафијерио: „У посети“, а по могућству и Кирелово „Пијанство мудраца“. То је линија, која ће се моћи извести с обзиром на висину трупе, јер је она стварно равна свима државним позориштима, сем Београда и Загреба. Захваљујући околностима, што су глумци врло добро плаћени (чисте плате се крећу од 1100—2000 динара, дакле више него у ма коме обласном позоришту) ми можемо за сада имати прилично смеле планове, јер у трупи имамо: г. г. Аћимовића, Павићевића, Ник. Динића (од старијих) и г. г. Рајчевића, Ђорђевића, Вукомановића, Јелића, Станиловића (од млађих) а од г-ђа: стару г-ђу Петровић, г-ђу

Аћимовић, г-ђу Павићевић, г-ђу Рајчевић. С времена на време, ми ћемо позивати на гостовања највиђеније чланове позоришта из Београда и Загреба а у првом реду: чика Перу Добриновића, Жанку Стокић, Гинића“.

Трупа се сада налази у Вел. Кикинди, где ће остати најмање до половине децембра а одатле вероватно поћи ће у Вел. Бечкерек, затим Вршац, Белу Цркву, Панчево.

ФИЛМ

Личности које долазе у Београд

Пола Негри

Пола Негри. — Pola Negri.

Одавна већ позијемо ову од- обожаватеље. Та популарност по- личну љубавницу, првокласну глу- расла је још више онда, када се мицу, која даје својим филмовима свежину страсти, снагу младости и разум жене. Пона Негри учи- нила је у своје време, нарочито за време рата, много за немачки филм, могуће да је дала главну снагу оној силној филмској ре- клами Берлина, која је освојила пола Европе. Али доцније, кад је прешла у Америку и ступила у

»Јунајтед Артист«, она је трансфор- мисана на америчански начин, тако да је све оно, што је карактерише, дошло до најачег израза. Ту је помогао и сам начин америчке режије помогао је и додир са одличним партнерима, али је фак- кат да је Пона Негри дала сјајне креације.

Чим је Пона Негри дошла у изразити: Америку, одмах је добила своје пераменат, искреност и лепота.

ВАША ДЕЦА OO

неће патити од назе- ба ако купите чојане
КОМОТШУЕ

до бр. 30 за 35 дин. а од
бр. 30—36 45 дин. пар, код

OO

ЂЕРЕ Г. АВРАМОВИЋА
пређе М. Д. КЛИДНЕ
Кнез Мих. 32. Тел. 14—04

Сва господа се најбоље и најсолидније облаче код
ЈЕГДИЋА и ДУШАНИЋА, Скопљанска 3.

ПОЧЕЛА ЈЕ

продажа чувене и у целом свету познате обуће марке

„САЛАМАНДЕР“

у стоваришту КНЕЗ МИХАЈЛОВА улица 17, Београд.

Позива се грађанство на преглед и оцену робе »САЛАМАНДЕР«.

Квалитет и цена ове робе свакога ће определити на куповину.

НОВИ ФИЛМОВИ

Шеик

Има једна врста америчких јуначки ослободи од тога пустинь-филмова, који директно пропа- ског апаша. гирају, и то на један врло леп начин. Та стара традиција, која је оживела целу америчку историју — данас се понавља у једном далеко савршенијем облику.

На тој идеологији израђен је и од Џорџа Мелфорда режиран, филм «Шеик», у коме играју две сјајне звезде америке: Рудолф Валентино и Агнес Ајрес. Цела садржина овог филма потсећа на неки свети романтизам, који прича о толико тајанственој Африци.

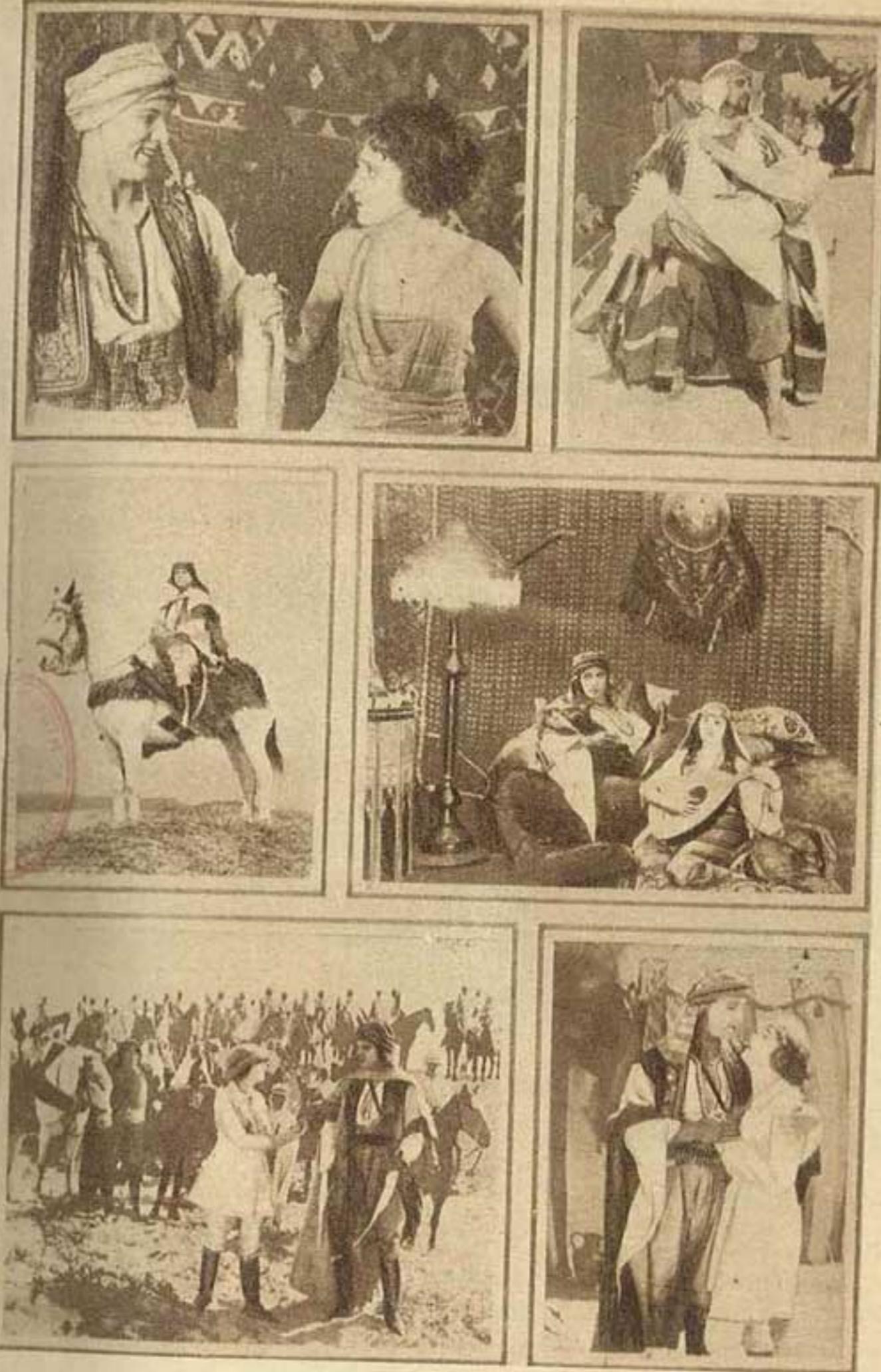
Шеик Ахмед Бен Хасан (Рудолф Валентино) заљубио се у једну лепу и смеону Енглескињу Дијану Мајо (Агнес Ајрес) која се некако увукла у његову играчицу, обучена у арапско одело. Шеик је био у љубави и сувише страстан, те није могао да живи без лепе Европејке, него је приликом једног излета отме и одведе у свој логор. Дао јој је све што је желела, или није хтео да силом реализује своју љубав. То се девојци допало, и она се смири са судбином тим пре, што је Шеик

Чим је Шеик дознао за ту отмицу, он одмах нападне са својим људима Омира и поновно ослободи девојку, али буде тешко рањен у борби. За време његова боловања Сен Ибер исприча девојци, да Шеик није Арапин, него Европејац, који је као мален дечак пао у руке Арапима и тако васпитан остао овде као син старог Шеика. У Дијани се сада пробуди нада да је нашла човека, који је умео да скрши њен понос и да је учини болjom, но што је пре била, али у исти час осети и по требу, да му изјави своју љубав.

Ибер, књижевник, стари паришки друг Ахмед Бен Хасанов. Дијана мислила, да ће у очима тога ивилизованог човека изгледати оноше на путовање у цивилизоване крајеве.

И та апотеоза цивилизације импације према Шеику. Идући лепо је декорисана одличном игром утем у сусрет Сен Иберу, она Рудолфа Валентина, најновијег љубавника америчког филма, и сјајнију, али је Шеик Бен Хасан ним креацијама лепе Агнес Ајрес.

Сцене из филма „Шеик“

Група ученица Исидоре Дункан у баштама Потсдама. — Grupa učenica Isidore Duncan u baštama Potsdama.

Исидора Дункан и њена уметност

Чувено је ово име. Исидора Паризу издржавао је један ам-
Дункан позната је на свима кон-
тинентима. Сви естети, сви крити-
чари рекли су исто: певићено.

Дуго времена играла је она по Европи, где је увек имала «бирану» публику и људи су је звали: грађанска («буржоаска»)

Али и та конвулзивност морала уметница! Али једнога дана она је показала и друго лице. Она се изјаснила као пролетерка, оста-
у совјетску Русију, да игра за проletariјат. Само једна жена, која одлично познаје материјалистичке законе, и која зна, да ће предвећином и колективом моћи боље експоновати своје идеје, могла је да учини овакав гест. Одавно револуционарка и у формалном смислу, да задовољи и другу класу, да јој васпитава децу и да тој деди даде помоћу балета здравље, интелигенцију и манир. Пре тога она је хтела да ту идеју спроведе помоћу приватног капита-
ла. Њену последњу школу у

Паризу издржавао је један ам-
ерички милијардер. Дискретно се говорило да је то последица не-
плаћеног чека. И кад се преварила у капиталу, Исидора се ре-
волуционише и почине да симпа-
тише С. С. С. Р. Пре по што је играла за Трећу Интернационал, она је свратила у Атину и играла у славу краљевског дома, у корист империјализма. И ту је новац добио карактер: ваксрење старе грчке хигијенске игре и т. д. Дунканова је била као рођена за Грке, она је одлично схватила јелински дух и ни најмање није осећала крах политичке логике господе Грка. Мали потомци Перикла више су волели да играју на позив нема-
чког «фрајграфа», него на позив америчке босоноге играчице.

И тако остави Исидора Европу после краха у најевропскијој и најстаријој њеној држави. Луна-

чарски је спремио дочек, био на аероплану, игра балет на фар-
љубазан и одмах јој дао место у мановој машини, задивљује футу-
ристе свих нација и пише сен-
зационале интервјуе: «Ја знам

да је моја игра савршенство, знам да сам непобедљива!»

Ко би знао одакле та снага, која понешалантно пролази кроз берта, сва вест о глади изгуби свет, негује класицизам и футу-
се за час, Исидора је била нека ризам, смеје се и све узима оз-
мађијска снага. Али није остала сама као жена, заљубила се у младог футуриста, песника Сер-
геја Јесњина.

Ексцентрична Исидора постала

Сада је опет у Европи, у Немачкој! Ова жена неће да под-
логична. Путује с мужем у Берлин легне никаквим границама.

Ученице Дунканове на терасама Потсдама. — Učenice Dunkanove na terasama Potsdama.

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продаваца новина. Поједини број 3 динара.

Три најбоље ученице Исидоре Дункан у слободним вежбама. — *Tri najbolje učenice Isidore Duncan u slobodnim vežbama.*

Пре педесет година

— Почетком 1873. године са- мештера Пере који је потомак ветник у миру и надшумар Кауц једнога од погубљених мученика, послao је мађарској Ученој Ака- демији стару историјску слику српске интелигенталце и она је која представља како су погубљени 4 априла 1736. године на Хепцијевом Тргу у Будиму учасници у завери Пере Сегединца. На слици су исписана имена свих учесника. Кауц тврди да је слику написао, али који је тек 1882. добрко од удовице неког страж- први пут игран.

Комична опера у »Манежу«

Поводом одлуке управе позоришта, да од ове недеље почне са давањем класичне оперете у »Манежу«, најпре са „Виларовим драгонима“, „Сузанином тајном“, „Орфејом у паклу“, „Лепом Јеленом“ и т. д., ми смо се обратили г. Стев. Христићу, помоћнику директора опере, да нам да обавештења о плану управе, Г. Христић је љубазно написао овај чланак за „Сатиричну комедију“.

Вест коју је »Време« пре кратког времена донело о намери да се у »Манежу« постепено заведе опера-буфа и класична опера, тачна је.

»Виларови драгони« су као нека пробна представа и — кад је већ о »Драгонима« реч — да се изразим војничким изразом — аван-гарда овога лаког музичког жанра о коме је реч. Ја сам консултирао разне позоришне личности о овом питању и сви смо се сложили да се сада, када је опера дефинитивно стала на ноге може увести »Музичка комедија.«

Наш оперски репертоар, до сада често пута критикован, представља средњу линију општег музичког репертоара. Лево стоји лака музика — десно музика вишег стила. Наш оперски репертоар постепено се приближује овој вишој музici. Дали смо Вагнера почевши са једним од његових првих дела — »Холанђанином Луталицом«. У пројекту је и његов Лоенгрин Вердијева »Аида« — Чайковска Пикова »Дама«. Музорусков »Борис Годунов«. Идуће сезоне ићи ћемо у овом правцу и даље.

С друге стране имамо намеру да прошишимо репертоар и у јалном погледу повећавајем активности, јер би по пројекту било недељно шест музичких представа (четири у новом позоришту и две у Манежу).

Осим тога завођењем овога

Г. Стеван Христић, помоћни директор београдске Опере. — G. Stevan Hristić, помоћни директор београдске Опере.

јем репертоару који имамо у пројекту већ и други разлоги.

У нашем оперском ансамблу имамо уметнике, који ће баш у овом правцу да дођу да свога израза и да покажу активност до које не могу доћи у опери у којој зато имају мало прилике.

Њиховом активношћу у репертоару повећава се и материјална активност и њихов *raison d'être*.

Повећавањем активности повећавају се и средства да се временом дође до већег оркестра и хора који је неопходно потребен за велика музичка дела у будућности. Ово повећање оркестара и хора биће покривено у материјалном погледу повећавањем активности, јер би по пројекту било недељно шест музичких представа (четири у новом позоришту и две у Манежу).

жанра у музички репертоар, отежавају се комбинације каквог јеврејско-меркантилног конзорцијума, који би донео дегенерисани фриволни бечки и пештањски укус у оперети, која би била потпуно без уметничке контроле и кварила укус наше публике а у исто време вршила би и неку разуме се Жака Офенварту пропаганде ове њине културе бивших централних сила,

које нам и овако дотурају своје Јевреје...

Погледајте мало огласе за концерте и видећете.

Ми ћемо се држати класичне оперете из француске епохе другог царства композитора Лекока, Плањилкета, Масеа, Месажеа. Од у исто време вршила би и неку рану разуме се Жака Офенварту пропаганде ове њине културе бивших централних сила,

Ст. Христић.

Са европских позорница

Париска позоришта

Француска Комедија даје интересантну историску комедију „La Fontaine“ од Жандро-а и де Се-а. Духовни дед тог комада није нико мање до Едмон Ростана, који се давно носио мишљу да занимљиве биографије Лафонтенове узме као грађу за историску комедију.

Сиже је овај: Лафонтен коме брачна нежност није баш била најача страна, представљен је у комедији као расејани муж, али свесно расејан, коме је та расејаност срество којим он преброђава многи брачни конфликт.

Комад је вешто и укусно проткан не само биографским појединостима, него и Лафонтеновим стиховима.

Одеон даје драму енглеског писца де Нелса „Цар Џон“. Јунак ове драме је једно црно височанство.

Нова комедија Луја Вернеја директора позоришта Антоан, игра се у свима париским позориштима само не у позоришту где је аутор једно и директор.

Само приликом премијере право је изузетак, први пут ју је

играо у свом позоришту где је био уједно директор, аутор и режисер.

Комад се одиграва у свету глумаца и глумица.

Футуристички балет

Чувени амерички играч Анри, у оригиналном костиму од Саше Стона. — Cuveni američki igrač Anri u originalnom kostimu od Saše Stona.

Sve rukopise i slike za list treba slati главном уреднику Nikoli Trajkoviću, Beograd, Skopljanska ulica 18.

Поводом концерта „Лисинског“

Овога пута „Лисински“ долази у Београд са новим програмом. Талијански мадригали из XVI века

Г. Др. Крешимир Бараповић. — G. Dr. Krešimir Baranović.

особито музика Галестрине, истичу се у овом одлично увежбаним репертоару „Лисинског“. Но-ви диригент друштва г. Бараповић, диригент загребачке опере, са којим смо се већ упознали приликом гостовања балета Фроман, потрудио је се да нам пружи изванредно задовољство, приказујући први пут ову звучну и неочекану збирку талијанске музике.

Гостовање г. Јосипа Павића у Београду

У току идуће недеље гостоваће у београдском Позоришту г. Јосип Павић, члан Загребачког Казалишта. Ово је прво гостовање у низу размена у овој сезони драм-

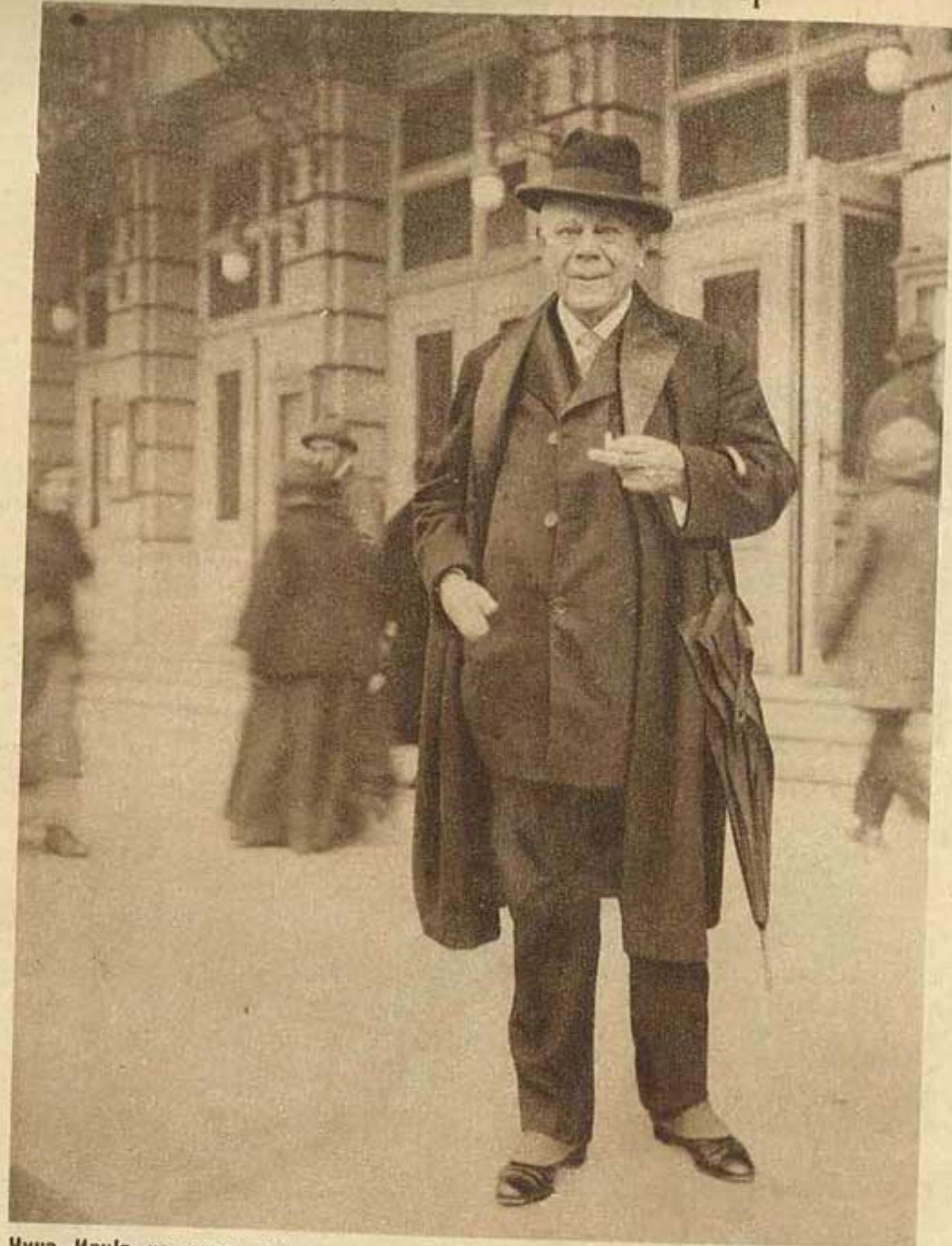
Г. Јосип Павић. — G. Josip Pavić
сских чланова загребачке и београдске позорнице.

Г. Јосип Павић је истакнут члан Загребачког Казалишта, и потребно је да пре његовог гостовања на београдској позорници у улогама Отела, Ива у „Еквинацију“ и сина у Стриндберговој „Ломачи“, потсетимо београдску публику на његову сјајну креацију од прошле године Пер Гинта у истоименом комаду Хенриха Ибзена. Једну од успешних сцена г. Павића у „Пер Гинту“ додосимо у овом броју.

Сцена из „Пергинта“ са г. Павићем.
— Scena iz „Perginta“ sa g. Pavićem.

Још један весели пензионер

Чича Илија не жeli више да глуми и поднео је оставку; али никако не може да заборави позориште. И по великој киши он долази да попуши своју старачку цигарету под омиљеним кровом.

Одговорни уредник Миодраг Михајловић-Световски. — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Эрнић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифдрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун.